

SENSURGUIDE

MEVIT2800 – Metoder i medievitenskap

Ordinær eksamen, 4. mai kl. 09:00-13:00

Om undervisningen på emnet:

Kvantitativ del

Studentene har hatt tre forelesninger i kvantitativ metode. Tema for forelesningene var: 1) Design og datainnsamling; 2) Utvalg og generalisering; og 3) Kvantitativ analyse. De har også hatt to seminarer, hvor vi særlig har fokusert på begrepsforståelse, forskningsdesign, utforming av spørreskjema og utvalgsmetoder.

Pensum for forelesningene har vært Sigurd Grønmos bok Samfunnsvitenskapelige metoder (2. utgave), kapittel 5, 11, 12, 17, 18 (s. 311-323) og 19.

Kvalitativ del

Kvalitative metoder har vært tema under tre forelesninger på MEVIT2800, vår 2018. Den første forelesningen presenterte den kvalitative forskningsprosess. Den andre presenterte ulike kvalitative metoder, inkludert intervjuer, observasjoner, kildekritikk og dokument og innholdsanalyse. Den tredje forelesninger presenterte ulike analytiske tilnærminger som kan brukes i kvalitativ forskning med fokus på Grounded Theory, Tjora's Stegvis-Deduktiv Induktiv Analyse og Diskursanalyse.

Forelesningene har også tematisert bruk av digitale metoder og sett på hvordan dette påvirker og utfordrer den kvalitative forskningsprosess. Forelesningsrekken har også identifisert og presentert forskjeller mellom kvalitativ og kvantitativ forskning.

Pensum for forelesningene har vært Grønmo's Samfunnsvitenskapelige Metoder, kapitler 4, 6, 7, 8, 9, 10 og 16. Drotner og Mosberg Iversen's sin Digitale Metoder (særlig introduksjonskapittelet og kapitler 1, 4, 7 og 8). Og Ess sin Digital Media Ethics, kap 4.

Studentene har også fått 3 dobbeltimer med seminar undervisning hvor kvalitative metoder har vært tema. Under seminarene har studentene fått anledning til å aktivere deres forståelse av kvalitative metoder både med fokus på å jobbe med kvalifiseringsoppgaven og med å forberede seg til eksamen.

Del 1: Grunnbegreper

1. Gjør rede for minst tre elementer som inngår i et forskningsdesign.

Forskningsdesign har vært tema siden første forelesning og også særlig i kvalifiseringsoppgaven. Dette er noe studentene har jobbet aktivt med, og de fleste har utviklet seg fra å ikke skjønne hva forskningsdesign er til å kunne lage sin egen for

å besvare kvalifiseringsoppgaven. Derfor skal de fleste har fått med seg at de forskjellige elementene i et forskningsdesign er: Teori, Problemstilling/Hypotese, Metode, Empiri, Analyse og Kunnskap. En tilstrekkelig besvarelse skal også skrive to/tre setninger om hver av de elementene som de har valgt å presentere.

2. Beskriv problemformulering som en prosess. Gjør rede for minst tre ulike trinn i prosessen.

Her er det Grønmo (s. 90) som er aktuelt. Studentene skal kunne gjengi at:

Problemstillingen stadig utvikles, spesifiseres og presiseres i en prosess som omfatter fire hovedoppgaver:

1. Identifisere problemstillingen
2. Begrunne problemstillingen
3. Presisere problemstillingen
4. Operasjonalisere problemstillingen.

De skal også kunne gjøre kort rede (to-tre setninger) for hver av de trinnene som de velger å presentere.

3. Hva menes med empirisk medieforskning? Trekk inn begrepene problemstilling, data og metode. Gi eksempler.

Her skal kandidaten kunne forklare at empirisk medieforskning dreier seg om å studere faktiske forhold relatert til medier. Videre skal kandidaten demonstrere forståelse av begrepene problemstilling, data og metode, og sterke kandidater skal kunne relatere disse begrepene til hverandre. Kapittel 2 i Grønmo er her særlig relevant (samt begrepsdefinisjonene i bokens ordliste).

4. Forklar hva som menes med et sannsynlighetsutvalg. Hvilke metoder kan benyttes for å oppnå et sannsynlighetsutvalg? Hvilke muligheter gir et sannsynlighetsutvalg for å trekke konklusjoner fra de innsamlede data?

Kapittel 5 i Grønmo er her særlig relevant. Kandidaten skal demonstrere en grunnleggende forståelse av hva som menes med utvalg. Sannsynlighetsutvalg defineres av Grønmo som «et utvalg der alle enhetene i universet har en kjent sannsynlighet for å komme med i utvalget, og der denne sannsynligheten er større enn 0 (ingen enhet er utelukket fra utvalget) og mindre enn 1 (ingen enhet er sikret plass i utvalget)». Begge disse aspektene skal nevnes i besvarelsen. Kandidaten bør også fremheve at ved et sannsynlighetsutvalg vil forskjeller mellom utvalg og univers skyldes tilfeldigheter.

De metoder for sannsynlighetsutvelging som nevnes i pensum er enkel tilfeldig utvelging, systematisk utvelging, stratifisert utvelging og klyngeutvelging. Kandidaten skal kjenne til, og kunne forklare, disse framgangsmåtene.

Til slutt skal kandidaten vite at et sannsynlighetsutvalg er en forutsetning for beregninger relatert til statistisk generalisering, og bør kort forklare hva som menes med dette.

Del 2 – Kvalitativ metode

Du skal forske på hvordan besteforeldre i Norge bruker dataspill.

- a) Presenter en problemstilling som kan være aktuelt innenfor dette tema.**
- b) Lag et kvalitativt forskningsdesign som skal besvare problemstillingen din.**
- c) Beskriv fordelene og ulempene med minst én metode du skal bruke i forskningsdesignet ditt, med tanke på planleggingen og gjennomføringen av undersøkelsen.**
- d) Gjør rede for de viktigste etiske dilemmaer som er aktuelle innenfor dette temaet.**

I denne delen av eksamen forventes det at studentene skal ha fått med seg hovedtrekkene med ulike kvalitative metoder. De skal også ha forstått hovedelementene med planlegging og gjennomføring av kvalitative undersøkelser, samt har forstått de viktigste etiske hensyn som de må ta, og mulige dilemmaer som kan oppstå, gjerne knyttet til ulike faser av undersøkelsen.

Det er fritt for studentene å velge hvilken problemstilling de vil, men de må vite at de skal forankre problemstillingen i tidligere forskning, avgrense problemstillingen og presisere og operasjonalisere begreper i den.

Studentene bør kunne forskjellen på kvalitative og kvantitative metoder og bør ikke komme med forslag til kvantitative metoder i denne delen av besvarelsen.

Studentene skal kunne gi en oversikt over planleggingsfasen og gjennomføringsfasen av en forskningsprosess. Ved planleggingen skal de diskutere utvikling av problemstilling og utvelging av konteksten/empirien som skal undersøkes. De skal også diskutere det å sikre adgang til empirien og ulike etiske hensyn knyttet til dette. Hvis de har tenkt å bruke intervjuer/observasjoner bør de også vise til at de har tenkt gjennom ulike temaer, struktur og forløp, samt hvordan data skal tas opp og lagres. Det er en fordel hvis de referer til nødvendighet av kildekritikk i alle ulike undersøkelser.

Når det gjelder gjennomføringen skal studentene reflektere over ulike faktorer som påvirker gjennomføring av undersøkelsen og dette med henvisning til metoden som de har valgt å bruke. Her er Grønmo's kapitler 8, 9 og 10 nyttig for å få oversikt over hovedelementene som de skal ha med under hver metode.

Studentene skal også kunne referere til de viktigste etiske hensyn som de må ta når de planlegger og gjennomfører en undersøkelse, og dette med henvisning til ulike punkter i NESH sine etiske retningslinjer.

Del 3 – Kvantitativ metode

Ta utgangspunkt i tabellen under. Variabler og verdier, og operasjonaliseringen av disse, er hentet fra SSBs mediebarometer, som er basert på et landsrepresentativt sannsynlighetsutvalg. Selve datamaterialet er fiktivt.

Andel som spiller digitale spill en gjennomsnittsdag, betinget av kjønn og alder. Relative frekvenser. Fiktive tall.

Spiller digitale spill en gjennomsnittsdag	Menn		Kvinner		Total
	16-24 år	25-44 år	16-24 år	25-44 år	
Ja	80	70	75	40	62
Nei	20	30	25	60	38
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	150	350	150	350	1000

Hvilke analyseenheter, variabler og verdier kan du finne i denne tabellen? Hvordan vil du fortolke de data som presenteres i tabellen? Diskuter i hvilken grad tabellen kan besvare følgende hypotese: Bruken av digitale spill er høyere blant unge menn enn unge kvinner.

Variabler og operasjonaliseringen av disse er hentet fra SSBs mediebarometer, men selve datamaterialet er fiktivt.

Kandidaten skal kunne identifisere tabellens analyseenheter, variabler og verdier. Sterke kandidater vil også kunne skille mellom avhengig (bruk av digitale spill) og uavhengige variabler (kjønn og alder).

Kandidaten skal kunne gi en substansiell fortolkning av tabellens data, i lys av problemstillingen. Sterke kandidater vil kunne beregne prosentdifferanser, det relative forholdet mellom de uavhengige variablene og samspill. Kandidaten bør her påpeke at effekten av alder kontrollert for kjønn er større enn effekten av kjønn kontrollert for alder, samt at det her foreligger en markant samspillseffekt.

I diskusjonen av hypotesen skal det poengteres at hypotesen kan bekreftes i den grad at tabellen viser en kjønnsforskjell, der andelen som spiller daglig er høyere blant menn (i begge aldersgrupper). Sterke kandidater vil gjerne nyansere diskusjonen ved å vise til at den statistiske effekten av kjønn er svakere enn effekten av alder, og at kjønnsforskjellen er betydelig mindre i den yngste gruppen.

Del 4: Forskningsetikk

Når forskere samler inn data fra individer nevnes ofte begrepet «samtykke». Hva ligger i dette begrepet? Og hva skal til for at et samtykke anses for å være tilstrekkelig informert?

Her vil den gode kandidat henviser til det overordnede forskningsetiske prinsippet om at «Forskeren skal arbeide ut fra en grunnleggende respekt for menneskeverdet» og at dette er knyttet til individets ukrenkelighet. forskningsetikken innebærer det at enkeltindivider har interesser og integritet, som ikke kan settes til side i forskningen for å oppnå økt innsikt eller for å gagne samfunnet på andre måter. – «Informed consent» er derfor nødvendig for å sikre

disse prinsippene. Også ord som autonomi, frihet og medbestemmelse vil være relevante for å svare på hvorfor informert samtykke er nødvendig.

Når det gjelder spørsmålet om hva som kreves for et samtykke til å være informert så bør man, for å kunne sies å ha svart tilstrekkelig på oppgaven, ha med følgende elementer:

Forskeren skal gi forskningsdeltakerne tilstrekkelig informasjon om:

- forskningsfeltet,
- forskningens formål
- hvem som har finansiert prosjektet
- hvem som får tilgang til informasjonen
- hvordan resultatene er tenkt brukt
- følgene av å delta i forskningsprosjektet
- Informasjonen skal gis på en nøytral måte slik at deltakerne ikke utsettes for utilbørlig press.
- Informasjonen må være tilpasset deltakernes kulturelle bakgrunn og formidles på et språk som de forstår.
- At et samtykke når som helst under innsamling av data kan trekkes tilbake uten at dette skal få noen negative konsekvenser for deltakeren.

For å oppnå en A på denne oppgaven bør alle disse elementene være på plass. I tillegg bør kandidaten nevne regler for forskning med/på individer med manglende eller redusert samtykkekompetanse (eks. barn, personer med psykiske lidelser, personer med psykisk utviklingshemming, personer med demens og ruspåvirkete personer). Reglene sier at personer som ikke er i stand til å avgi et fritt og informert samtykke, skal som hovedregel bare inkluderes i forskning a) som ikke kan utføres på personer som er i stand til å samtykke, og b) der det kan sannsynliggjøres at den aktuelle forskningen er til direkte eller betydelig nytte for den enkelte eller gruppen som det forskes på. I noen tilfeller kan det dreie seg om forskning der kunnskapen kan komme den aktuelle gruppen til gode, men der den direkte nytten for den enkelte som inkluderes, er fraværende, usikker eller ligger langt fram i tid. En forutsetning for å inkludere personer som ikke selv kan avgi et informert samtykke til å delta, er at risikoen og belastningen ved studien er ubetydelig for dem som inkluderes.

Den sterke student vil kunne også nevne mulige unntak fra regelen om informert samtykke (observasjoner på åpne torg, offentlige personer i noen tilfeller, hvis informasjon ikke kan gis på forhånd – eks. ved eksperiment, ved bruk av registerdata...).

Hvis studentene eksplisitt nevner de to andre kravene som stilles til samtykke (fritt og uttrykkelig), bør dette premieres/anses som å styrke svaret.